

۲۰۸۹۷۸



دانشگاه افسری امام علی (ع)

معاونت پژوهش

مدیریت دانش در حوزه دفاع مقدس با تأکید بر گام

دوم انقلاب اسلامی

دکتر اصغر محمدی فاتح

استادیار دانشگاه افسری امام علی علیه السلام

تهران

۱۳۹۸

۸۷۵۴۸.۴

سرشناسه	: محمدی فاتح، اصغر، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: مدیریت دانش در حوزه دفاع مقدس با تأکید بر گام دوم انقلاب اسلامی/اصغر محمدی فاتح.
مشخصات نشر	: تهران : دانشگاه افسری امام علی (ع)، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۴ ص.: مصور، جدول.
شابک	: 978-600-792293-4: ۴۲۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۷۶-۱۸۵؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: Knowledge management
موضوع	: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷
موضوع	: Iran-Iraq War, 1980-1988
شناسه افزوده	: دانشگاه افسری امام علی (ع)
شناسه افزوده	: Imam Ali Military University
رده‌بندی مکرر	: HD۲/۳۰
رده‌بندی دی‌سی	: ۶۵۸/۴۰۳۸
شماره کتابشناس ملی	: ۶۰۶۴۸۹۸

عنوان کتاب:	مدیریت دانش در حوزه دفاع مقدس با تأکید بر گام دوم انقلاب اسلامی
مؤلف:	دکتر اصغر محمدی فاتح
ویراستار علمی:	دکتر منام مهدی
ویراستار و صفحه‌آرا:	مهدی پژند
طراح جلد:	عارف خدابخشی
ناشر:	انتشارات دانشگاه افسری امام علی (ع)
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت:	۴۲۰۰۰۰ ریال
نوبت چاپ:	اول، ۱۳۹۸
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۷۹۲۲-۹۳-۴
صندوق پستی:	۱۳۱۷۸۹۳۴۷۱
تلفن:	۶۱۰۴۸۲۵۳
پست الکترونیک:	pub.iau.1300@gmail.com

نشانی: تهران، خیابان امام خمینی^(۱)، روبه‌روی مجلس سابق، دانشگاه افسری امام علی^(ع)، معاونت پژوهش
کلیه حقوق برای دانشگاه افسری امام علی^(ع) محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار مؤلف
۳	فصل اول: به سوی مدیریت دانش در حوزه دفاع مقدس در گام دوم انقلاب اسلامی
۳	۱-۱- مقدمه
۷	۱-۲- جایگاه مدیریت دانش حوزه دفاع مقدس در اسناد بالادستی
۸	۱-۳- کاربردهای مدیریت دانش در عرصه دفاع مقدس
۱۲	۱-۴- کاربرد انرژی بلوغ مدیریت دانش در حوزه دفاع مقدس
۱۴	۱-۵- کاربرد ابزارهای مدیریت دانش در حوزه دفاع مقدس
۱۵	۱-۶- کاربرد ماتریس نیازات دانش در حوزه دفاع مقدس
۱۹	۱-۷- دوسوتوانی نیروهای مسلح در گام دوم انقلاب با تکیه بر ذخایر دانشی
۲۳	فصل دوم: اندیشه مقام معظم رهبری در حوزه دفاع مقدس با محوریت مدیریت دانش و کار
۲۳	هنری
۲۳	۲-۱- مقدمه
۲۵	۲-۲- مدیریت دانش از منظر مقام معظم رهبری
۲۷	۲-۳- دانش و پژوهش در حوزه دفاع مقدس از منظر مقام معظم رهبری
۲۹	۲-۴- اندیشه معظم له درباره کار هنری و دانشی در حوزه دفاع مقدس
۴۲	۲-۵- الگوی اندیشه مقام معظم رهبری در حوزه دفاع مقدس با محوریت مدیریت دانش و کار
۴۴	هنری
۴۴	۲-۶- نتیجه گیری نهایی
۴۶	فصل سوم: روش ها، ابزارها و رویکردهای تولید و نشر دانش از حوزه دفاع مقدس در گام دوم
۴۶	انقلاب اسلامی
۴۶	۳-۱- مقدمه
۴۷	۳-۲- اهمیت مصاحبه در علوم اجتماعی
۴۹	۳-۳- شرح یافته های تحقیق
۴۹	۳-۱-۱- ابزارها و روش های تولید و نشر دانش حوزه دفاع مقدس
۵۱	۳-۲-۲- بازمهندسی ساختارهای سازمانی برای دفاع مقدس
۵۳	۳-۳-۳- شبکه های اجتماعی و فضای مجازی

۵۷	۳-۳-۴- سازماندهی منابع دفاع مقدس با رویکرد کتابداری نوین
۵۹	۳-۳-۵- تمرکز بر روش‌شناسی در مطالعه ابعاد مختلف دفاع مقدس
۶۲	۳-۳-۶- ادبیات و هنر دفاع مقدس
۶۴	۳-۳-۷- راهیان نور، سینما، و تئاتر
۶۵	۳-۴- نتیجه‌گیری
۶۶	۳-۵- نکات برجسته در مصاحبه‌های انجام شده
۶۹	فصل چهارم: روش‌شناسی تعیین حوزه‌های دانشی دفاع مقدس و استخراج دانش از آنها
۶۹	۴-۱- مقدمه
۷۰	۴-۲- مفهوم حوزه دانشی
۷۱	۴-۳- روش‌شناسایی حوزه‌های دانشی دفاع مقدس
۷۳	۴-۴- روش‌شناسی تعیین حوزه‌های دانشی دفاع مقدس
۷۸	۴-۵- درخت دانش چیست؟
۸۰	۴-۶- حوزه‌های دانشی پیشنهادی برای دفاع مقدس
۸۱	۴-۶-۱- حوزه دانشی پیش‌گستار: کهنه‌کاران دفاع مقدس
۸۳	۴-۶-۲- حوزه دانشی نیرو، اسناد، آموزش، ارزیابی عملکرد، بازنشستگی
۸۳	۴-۶-۳- حوزه دانشی تبلیغات (روایات موه)
۸۴	۴-۶-۴- حوزه دانشی نشر آثار و تاریخ شفاهی
۸۵	۴-۶-۵- حوزه دانشی مراجع حقوقی و تعادلات بین‌المللی
۸۶	۴-۶-۶- حوزه دانشی فناوری و رسانه (سینما، ساتر، اینترنت، فضای مجازی، تلویزیون)
۸۷	۴-۶-۷- حوزه دانشی هیئت معارف جنگ
۸۹	۴-۶-۹- حوزه دانشی راهیان نور
۹۱	۴-۶-۱۰- حوزه دانشی شهدا و جانبازان
۹۳	۴-۷- نتیجه‌گیری
۹۵	فصل پنجم: تجربه‌نگاری، نظام درس‌آموخته‌ها و مستندسازی با محوریت دفاع مقدس
۹۵	۵-۱- مقدمه
۹۷	۵-۲- مفهوم تجربه و تجربه‌نگاری
۹۸	۵-۳- مدل‌ها و روش‌های ثبت تجربه
۹۸	۵-۴- تجارب آموخته
۹۹	۵-۵- نظام تجارب آموخته (دروس آموخته)

۱۰۳	۵-۶-فرایند نظام تجارب آموخته
۱۰۵	۵-۷-اقدامات اصلی در نظام تجربه نگاری
۱۰۶	۵-۸-تفاوت انتقال تجربه و مستندسازی تجربه
۱۰۶	۵-۹-مفاهیم متداول مستند سازی سازمانی
۱۰۸	۵-۱۰-مستندسازی تجارب موفق و ناموفق
۱۰۹	۵-۱۱-همکاری فرماندهان دفاع مقدس و نخبگان جوان در مستندسازی دانش
۱۱۱	۵-۱۲-انواع حوزه‌های دفاع مقدس و تجارب آن حوزه‌ها
۱۱۹	۵-۱۳-نتیجه‌گیری
	فصل ششم: ارزیابی دانش در حوزه دفاع مقدس؛ مطالعه سازمان حفظ و نشر آثار و ارزش‌های
۱۲۱	دفاع مقدس اجا
۱۲۱	۶-۱-مقدمه
۱۲۲	۶-۲-چگونگی اجرای ممیزی دانش در سازمان
۱۲۴	۶-۳-اهداف ممیزی دانش
۱۲۴	۶-۴-اجزای یک ممیزی دانش
۱۲۵	۶-۵-تگاشت دانش
۱۲۷	۶-۶-کاربرد نقشه‌های دانش
۱۲۸	۶-۷-انواع نقشه‌های دانش
۱۳۱	۶-۸-مراحل ترسیم نقشه دانش
۱۳۲	۶-۹-نکات مهم در مدیریت بهتر جلسات تدوین نقشه دانش
۱۳۲	۶-۱۰-اجزای نقشه دانش
۱۳۳	۶-۱۱-روش‌شناسی ممیزی دانش
۱۳۳	۶-۱۱-۱-تحلیل‌های نیاز دانش و جریان دانش
۱۳۵	۶-۱۱-۲-تحلیل موجودی دانش(دانش فیزیکی)
۱۳۶	۶-۱۱-۳-ممیزی کلی دانش‌های فیزیکی
۱۳۷	۶-۱۱-۴-تحلیل‌های موجودی دانش (سرمایه انسانی)
۱۳۷	۶-۱۱-۵-ممیزی کلی
۱۳۸	۶-۱۲-مطالعه ممیزی دانش در ساحادم
۱۴۲	۶-۱۳-مروری بر مفاهیم استخراج دانش؛ و اکتساب دانش از خبرگان
۱۴۴	۶-۱۳-۱-تکنیک‌های اکتساب دانش

۱۴-۶- نتیجه‌گیری

فصل هفتم: اصول و مبانی مستندسازی دانش و تجارب فرماندهان دفاع مقدس

۱-۷- مقدمه

۲-۷- مفهوم مستندسازی

۳-۷- مستندسازی دانش و تجربه

۴-۷- مفهوم تجربه

۵-۷- مزایای مستندسازی

۶-۷- گام‌های مستندسازی دانش و تجارب

۷-۷-۱- رانوی سازمان‌ها در مستندسازی دانش

۷-۷-۲- چالش‌های سازمانی، نتیجه مستندسازی

۷-۸-۱- انواع انبارهای دانش در حافظه سازمانی

۷-۸-۲- نقش تکنولوژی اطلاعات در حافظه سازمانی

۷-۹- طبقه‌بندی رایج دفاع مقدس

۷-۱۰- مستندسازی تجارب فرماندهان دفاع مقدس

۷-۱۱- نتیجه‌گیری

فصل هشتم: شبکه‌های اجتماعی مجازی در حوزه دفاع مقدس: فرصت یا تهدید؟

۱-۸- مقدمه

۲-۸- مدیریت دانش و شبکه‌های مجازی

۳-۸- کارکردهای شبکه‌های اجتماعی

۴-۸- شبکه‌های مجازی و دفاع مقدس

۵-۸- اهداف کلان نیروی زمینی ارتش در فضای مجازی

۶-۸- نتیجه‌گیری

منابع

پیوست‌ها

پیشگفتار مؤلف

علوم انسانی را به دلیل ماهیت فکری، روانی، و ذهنی آن، علوم فرهنگی نام نهاده‌اند. علوم انسانی قوی نه تنها می‌تواند جهان را تبیین و تفسیر کند، بلکه می‌تواند آن را تغییر دهد. بر طبق نظر فیلسوفان، نبرد کلمات به جای شمشیر، شالوده حقیقی تمدن‌های امروزی است. شاید بتوان گفت که قدرت اندیشه در حوزه علوم انسانی به اندازه قدرت وسایل و منابع مادی و فیزیکی، مهم باشد. بر همگان مشهود است که تولّد عقلانیت جدید و معرفت دینی در کشور ما بعد از انقلاب اسلامی و به خصوص پس از آغاز دوره دفاع مقدس، اتفاق افتاد و تجربه زیسته این دوران تأثیرات عمیقی در باورم، اجتماعی مردم داشته است. در این دوران ثابت شد که تلاش و توکل به صورت توانمندی می‌تواند تأثیر موفقی در تحولات اجتماعی و در حفظ عزت و استقلال داشته باشد. بنابراین می‌توان گفت که دو پدیده مهم یعنی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس، ظرفیت لازم را برای تغییر و اصلاح علوم انسانی موجود دارد. اما از این ظرفیت به اندازه کافی استفاده نشده است. پژوهش در عرصه دفاع مقدس به سه دلیل دوپسندیده ظرفیت‌ساز برای علوم انسانی، می‌تواند سطح فکری و معرفتی جامعه را ارتقاء داده و هویت ملی تقویت کند. بنابراین شرط اثربخشی دفاع مقدس در گام دوم انقلاب اسلامی این است که نیمی از این حوزه باید متناسب با اقتضائات علمی و پیشرفت‌های معرفت‌شناسانه باشد. در این راستا بررسی و شناسایی روش‌های پژوهشی مناسب و فنون مدیریت دانش در واکاوی ابعاد مختلف دفاع مقدس، جایان توجه است. از طرفی، در گام دوم انقلاب اسلامی و با فاصله گرفتن از دوران دفاع مقدس باید به این پرسش پاسخ داده شود که چه نوع مواجهه‌ای با این حوزه باعث سرزندگی و ماندگاری آن می‌شود. خردمایه تهیه این مجموعه را اینگونه می‌توان توضیح داد که در اسناد دانشی نیروهای مسلح که اخذ شده است؛ به کلمه دفاع مقدس صرفاً اشاره شده و تأکید شده است که از دانش و تجربیات دفاع مقدس به عنوان یک گنجینه باید استفاده شود؛ لکن در خصوص ساز و کارها و روش‌های استفاده از این گنجینه بحثی مطرح نشده است. از آنجا که دانش بعنوان راهبردی‌ترین منبع سازمانی در قرن بیستم و یکم شناخته شده است، حوزه دفاع مقدس با این سوال اساسی مواجه است که چگونه می‌توان دانش‌های مختلف خود را بطور کارآمد و اثربخش مدیریت نماید تا از مزایای آنها جهت پیشبرد اهداف راهبردی در گام دوم انقلاب اسلامی بهره‌مند شود. بنابراین، این کتاب به عنوان مقدمه‌ای در خصوص چگونگی مدیریت دانش در حوزه دفاع مقدس به منظور انتقال درس‌ها و تجارب آن به نسل آینده تالیف و تدوین شده است. در گام دوم انقلاب اسلامی بایستی همبستگی بین آموزش عالی و نظام دفاعی و انقلابی تقویت شود و هرگونه انشقاق در این خصوص بر طرف شود. در همین راستا، جست‌وجو برای یافتن روش‌های پژوهشی مناسب و ابزارهای دانشی با هدف ظرفیت‌سازی

برای انتقال معارف دفاع مقدس، خود راهی برای گذر از عبوم انسانی موجود و آغاز تحول در این عرصه؛ در گام دوم انقلاب اسلامی است.

کتاب در هشت فصل تألیف شده است. در فصل اول، اهمیت مدیریت دانش در حوزه دفاع مقدس با تأکید بر گام دوم انقلاب اسلامی از طریق مرور سه مدل مدیریت دانش تحلیل شده است. در فصل دوم، اندیشه مقام معظم رهبری در حوزه دفاع مقدس با محوریت کار دانشی و هنری در این حوزه از طریق کدگذاری بیانات معظم له آورده شده است. در فصل سوم از طریق مصاحبه با شش نفر از نخبگان جوان، ابزارها و ساز و کارهای تولید و نشر دانش از حوزه دفاع مقدس و با تأکید بر گام دوم انقلاب ارائه شده است. در فصل چهارم روش‌شناسی تعیین حوزه‌های دانشی دفاع مقدس، هدف‌شناسایی و اشراف بر مهمترین حوزه‌های دفاع مقدس در گام دوم انقلاب اسلامی و از طریق مدیریت دانش ارائه شده است. در فصل پنجم، مفاهیم تجربه‌نگاری و درس‌آموزی از تجارب گذشته با مدیریت دفاع مقدس و با اتکا به ادبیات مدیریت دانش و از طریق مثال‌های مناسب تحلیل شده است. در فصل ششم، مفهوم ممیزی دانش و ترسیم نقشه‌های دانشی از طریق مطالعه‌ای در سازمان دفاع مقدس ارتش جمهوری اسلامی ایران ارائه شده است. در فصل هفتم، ستاد سازم تجارب فرماندهان دفاع مقدس و اهمیت آن از منظر مدیریت دانش تحلیل و بررسی شده است. در فصل هشتم، فرصت‌ها و جنبه‌های مثبت فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی در کمک به تولید معرفت و نشر ارزشهای دفاع مقدس با ذکر مثال‌هایی توصیف شده است. خاطر نشان می‌شود که این کتاب برای پژوهشگران حوزه دفاع مقدس، فرماندهان و مسئولان نیروهای مسلح قابل استفاده است. در پایان باید بگوییم که نقادی اساتید گرانقدر و پژوهشگران پرنشاط در خصوص کیفیت کتاب، باعث می‌شود تا از اشتباهات خود درس بگیریم تا معرفت و شناختم رشد کند و این مایه خوشحالی خواهد بود.

پائیز ۱۳۹۸

اصغر محمدی‌فاتیح